

Diabetes typ 1 hos barn

Insulin är ett hormon som behövs för att cellerna ska kunna ta upp socker från blodet. Vid typ 1-diabetes slutar kroppen tillverka insulin och barnet får då för mycket socker i blodet.

Behandlingen består av att få insulin. Med behandlingen kan barnet i princip göra allt som andra barn kan göra.

Att ha diabetes behöver inte hindra barnet från att kunna leva ett bra liv med samma aktiviteter som andra barn.

[Diabetes typ 1](#) kallades förr också för barn- eller ungdomsdiabetes. Numera används enbart namnet typ 1-diabetes.

Symtom

Ett barn som får typ 1-diabetes får ett eller flera av följande symtom:

- Barnet kissar oftare och större mängder.
- Barnet kan plötsligt börja kissa på sig under natten, från att tidigare inte ha gjort det under en längre period.
- Barnet blir mycket törstigt och dricker mer än vanligt.
- Barnet minskar snabbt i vikt.
- Barnet blir trött och orkar inte göra något.

- Barnet mår illa eller har ont i magen.
- Barnet blir lättirriterat.
- Barnet ser suddigt och får synrubbingar.
- Barnet luktar aceton ur munnen.
- Barnet får svampinfektioner i munnen eller underlivet.

Barn kan få typ 1-diabetes från att de är några månader gamla.

Sjukdomen kan utvecklas olika snabbt

Symtomen utvecklas ofta under några dagar till några veckor. Små barn kan få allvarliga symtom redan efter bara några dygn. Det är vanligt att barnet har haft en infektion några veckor innan sjukdomen bryter ut.

Hög blodsockernivå kan leda till ketoacidosis

När barnet inte har tillräckligt med insulin stiger blodsockervärdet. Barnet kan då få [syraförgiftning, så kallad ketoacidosis](#). Det är ett allvarligt tillstånd som kan bli livshotande om det inte behandlas.

När och var ska jag söka vård?

Kontakta en [vårdcentral](#) eller [jouröppen mottagning](#) så snart det går om du tror att barnet har diabetes.

Ring 1177 Vårdguiden på telefon om det är stängt. Då får du hjälp att bedöma symtom och hjälp med var du kan söka vård.

Om det är bråttom

Kontakta genast en vårdcentral eller jouröppen mottagning om barnet är allmänpåverkat. Det kan till exempel vara om barnet verkar mycket trött, inte ger samma kontakt som vanligt och är ointresserad av omgivningen.

Om vårdcentralen eller den jouröppna mottagningen är stängda, sök vård på en akutmottagning.

Undersökningar och utredningar

Vårdpersonalen tar både blodprov och urinprov för att undersöka om barnet har diabetes.

Blodprov för att undersöka blodsockervärdet

Med ett blodprov som heter [P-glukos](#) kan läkaren se barnets sockervärde i blodet vid provtagningstillfället. Oftast räcker det med ett litet stick i fingret.

Med ett [blodprov som mäter halten av HbA1c](#) kan läkaren se hur blodsockervärdet har legat i genomsnitt de senaste två till tre månaderna. Det här blodprovet kallas ibland för långtidssockerprov.

Andra blodprover som kan visa om barnet har diabetes

Blodet undersöks även för att se om det finns ketoner i blodet. Det är ett ämne som bildas i cellerna när de inte kan ta upp något blodsocker.

Ett annat blodprov kan visa om barnet har antikroppar mot de celler som bildar insulin.

Urinprovet

Innan barnet lämnar blodprov kan hen få lämna ett urinprov, ett så kallat [U-glukos](#). Provet visar om det finns socker i urinen. Det går bra att pressa urin ur blöjan, om barnet använder blöja.

Urinprovet undersöks också för att se om det innehåller ketoner.

Behandling vid typ 1-diabetes

Förstora bilden

Insulinsprutan ser ut som en penna och kallas därför insulinpenna.

Barnet behöver få vård på sjukhus när hen insjuknar. Tiden på sjukhus varierar vanligtvis från en till ett par veckor. På sjukhuset finns så kallade diabetesteam som

består av sjukvårdspersonal med specialkunskaper om sjukdomen. Ni kommer att ha en regelbunden kontakt med diabetesteamet.

Behandlingen består av att barnet får insulin och att kontrollera blodsockervärdet. Blodsockervärdet anger hur mycket socker som finns i blodet, och med insulin kan cellerna ta upp blodsockret. Barnet behöver få behandling resten av livet.

I texten [Behandling vid diabetes typ 1 hos barn](#) kan du läsa mer om behandlingen.

Vad händer i kroppen?

Cellerna i kroppen behöver energi för att fungera. Energin transporteras i blodet, till störst del i form av blodsocker. Blodsocker kallas också för glukos.

Det blodsocker som inte tas upp av cellerna sparas i levern och i musklerna för senare behov. Levern fungerar på så sätt som ett sockerförråd.

För att cellerna ska kunna ta upp blodsockret behöver de hormonet insulin. Insulin bildas i [bukspottkörteln](#) och frisätts framför allt när man har ätit och blodsockervärdet stiger.

Cellerna som bildar insulin förstörs

Typ 1-diabetes är en så kallad [autoimmun sjukdom](#). Det innebär att kroppens eget immunförsvar angriper de egna vävnaderna.

Vid typ 1-diabetes har immunförsvaret förstört cellerna i bukspottkörteln. Då kan bukspottkörteln inte längre tillverka insulin. Kroppens celler kan inte ta upp blodsockret utan insulinet. Blodsockret stannar då kvar i blodet och blodsockervärdet stiger.

Förstora bilden

Bukspottkörteln ligger långt bak i kroppen, framför ryggraden. Langerhans öar är grupper av celler som bildar insulin.

Ketoner bildas när cellerna inte får energi

Cellerna börjar förbränna kroppsfett när de inte får någon energi från blodsockret. När mycket fett förbränns bildas syror som heter ketoner. För mycket ketoner kan skada kroppen och leda till syraförgiftning, så kallad [ketoacidosis](#).

Vad beror typ 1-diabetes på?

Typ 1-diabetes är delvis en ärftlig sjukdom. Man ärver en benägenhet att utveckla ett immunförsvar som angriper och förstör cellerna som bildar insulin. Vad som gör att immunförsvaret angriper cellerna är däremot oklart.

Många barn i Sverige får diabetes

Varje år insjuknar mellan 750 och 850 barn och ungdomar i typ 1-diabetes, vilket är något mer än två barn om dagen.

Komplikationer och följsjukdomar

Diabetes kan orsaka komplikationer som sker snabbt, men även komplikationer som uppstår senare.

Sena komplikationer visar sig sällan hos barn. Med bra behandling och vård är det också ovanligt att barn får sena komplikationer som vuxen.

Komplikationer som sker snabbt

Dessa komplikationer beror på att barnet har alltför höga eller alltför låga blodsockervärden. Båda är allvarliga tillstånd som kan bli livshotande:

- [Ketoacidosis](#) kan uppstå om barnet har mycket höga blodsockervärden och samtidigt brist på insulin.
- [Insulinkänning](#) kan uppstå om blodsockervärdet sjunker kraftigt. Insulinkänning kallas också för hypoglykemi.

Komplikationer som kan komma senare

En sen komplikation är skador på både små och stora blodkärl. Skador på de små blodkärlen kan bland annat leda till skador på njurarna och i ögonen. Skador på njurarna på grund av diabetes kallas för diabetesnefropati, och skador i ögonen kallas för [diabetesretinopati](#).

Ett tidigt tecken på att de små blodkärlen har börjat ta skada är att protein läcker ut i urinen genom njurarna. Det kallas också för mikroalbuminuri. Därför testas barnets urin vid återbesöken.

Stöd och hjälp

Det kan vara en omtumlande upplevelse när ens barn insjuknar i diabetes och ofta påverkas hela familjen. Sjukdomen kan väcka många tankar och funderingar, och det kan också kännas jobbigt med alla injektioner och blodsockerkontroller.

Ett barn som har diabetes kan ha andra behov än barn utan diabetes i samma ålder. Det kan vara svårt för dig som förälder att veta hur du ska göra i olika situationer. Prata med ert diabetesteam om du behöver råd.

För de flesta blir det lättare ju mer de lär sig om sjukdomen, vad som påverkar blodsockervärdet och vad barnet själv kan göra för att hålla värdet på en bra nivå. Att ha diabetes behöver inte hindra barnet från att kunna leva ett bra liv med samma aktiviteter som andra barn.

Att träffa andra kan hjälpa

Det kan vara en hjälp att möta andra som har liknande erfarenheter. Många barnkliniker har till exempel möten någon gång per år, för föräldrar till barn med diabetes.

Här är fler förslag på var du kan få kontakt med andra föräldrar och närstående:

- [Svenska diabetesförbundet](#) har föräldragrupper på en del ställen. På deras webbplats hittar du också [information om diabetes](#) och reportage om hur det är att [leva med diabetes](#).
- [Ung Diabetes](#) är Svenska Diabetesförbundets förening för personer mellan 15 och 30 år med diabetes. Både du och ditt barn kan kontakta dem om ni har frågor, till exempel till deras frågetjänst [Diabeteskompis](#).
- På många håll i landet har Svenska Diabetesförbundet [lokala diabetesföreningar](#) där ni kan få stöd. Även Ung Diabetes har [lokala föreningar](#) för unga med diabetes.
- Genom [Barndiabetesfonden](#) kan ni också träffa andra barn som har diabetes, samt deras föräldrar och närstående. Barndiabetesfonden har även [lokala föreningar](#).

Ung Diabetes och vissa barnkliniker ordnar läger eller träffar för barn och ungdomar med diabetes.

Ekonomisk ersättning

Du kan få ekonomisk ersättning från Försäkringskassan, till exempel ersättning för vård av barn och omvårdnadsbidrag. Läs mer på [Försäkringskassans webbplats](#).